

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 2549/2021
20.10.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Бранке Дражић, председника већа, Данијеле Николић, Катарине Манојловић Андрић, Марине Милановић и Добриле Страјина, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Душко Пјевач адвокат из ..., против туженог ЈКП „Хигијена“ Панчево, кога заступа Милорад Милићевић адвокат из ..., уз учешће умешача на страни туженог Града Панчева, кога заступа Градско правобранилаштво Града Панчева, ради исплате трошкова за исхрану у току рада, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 1284/21 од 21.05.2021. године, у седници одржаној 20.10.2021. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 1284/21 од 21.05.2021. године.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж1 1284/21 од 21.05.2021. године и пресуда Основног суда у Панчеву П1 493/19 од 09.12.2020. године у ставу другом, трећем и петом изреке, тако што се **ОДБИЈА** као неоснован тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужени да му за период 01.10.2016. до 01.09.2019. године исплати на име разлике између исплаћеног и припадајућег износа на име накнаде трошкова исхране у току рада укупан износ од 35.865,28 динара у појединачним месечним износима са законском затезном каматом, да на наведене износе уплати припадајуће доприносе и да му накнади трошкове парничног поступка.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилац да туженом накнади трошкове парничног поступка у износу од 76.462,00 динара у року од 15 дана од дана пријема отправка пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Панчеву П1 493/19 од 09.12.2020. године, ставом првим изреке, дозвољено је ступање Града Панчева у предметну парницу у својству умешача на страни туженог. Ставом другим изреке, усвојен је тужбени захтев и обавезан је тужени да тужиоцу на име разлике између исплаћеног и припадајућег износа на име накнаде трошкова исхране у току рада, у периоду од 01.10.2016. године до 01.09.2019. године, исплати износ од укупно 35.865,28 динара и то појединачне месечне износе наведене у овом ставу изреке са законском затезном каматом на сваки

износ почев од дана доспелости до коначне исплате. Ставом трећим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу на досуђене месечне износе накнаде трошкова топлог obroка као основицу обрачуна и уплати доприносе по основу пензијског и инвалидског осигурања Републичком фонду ПИО, доприносе за незапосленост код надлежне Националне службе за запошљавање, доприносе за здравствено осигурање код Републичког фонда за здравствено осигурање, у висини према Закону о доприносима за обавезно социјално осигурање на дан уплате. Ставом четвртим изреке, одбијен је као неоснован део тужбеног захтева у делу за законску затезну камату преко досуђених износа. Ставом петим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 45.669,22 динара са законском затезном каматом од дана извршности пресуде до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 1284/21 од 21.05.2021. године, ставом првим изреке, одбијене су као неосноване жалбе туженог и умешача на страни туженог и потврђена је пресуда Основног суда у Панчеву П1 493/19 од 09.12.2020. године у ставу другом, трећем и петом изреке. Ставом другим изреке, одбачена је као неблаговремена жалба тужиоца од 21.01.2021. године изјављена против одлуке о трошковима поступка, садржане у ставу петом изреке првостепене пресуде. Ставом трећим изреке, одбијени су захтеви тужиоца, туженог и умешача на страни туженог за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против правноснажне другостепене пресуде тужени је благовремено изјавио ревизију због погрешне примене материјалног права, са предлогом да се о ревизији одлучује применом члана 404. Закона о парничном поступку.

Према одредби члана 404. став 1. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/2011, 49/2013-УС, 74/2013- УС, 55/2014, 87/2018 и 18/2020, у даљем тексту: ЗПП) ревизија је изузетно дозвољена због погрешне примене материјалног права и против другостепене пресуде која не би могла да се побија ревизијом ако је по оцени Врховног касационог суда потребно да се размотре правна питања од општег интереса или правна питања у интересу равноправности грађана, ради уједначавања судске праксе, као и ако је потребно ново тумачење права (посебна ревизија). У ставу 2. истог члана прописано је да о дозвољености и основаности ревизије из става 1. овог члана одлучује Врховни касациони суд у већу од пет судија.

По оцени Врховног касационог суда, у овом спору постоји потреба за одлучивањем о ревизији предвиђеној наведеном одредбом (посебна ревизија), ради уједначавања судске праксе имајући у виду различите одлуке апелационих судова у истој правној ситуацији, што указује на потребу уједначавања судске праксе апелационих судова због чега је одлучено као у ставу првом изреке.

Одлучујући о изјављеној ревизији, на основу члана 408. ЗПП, Врховни касациони суд је нашао да је ревизија туженог основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је у утуженом периоду био у радном односу код туженог на неодређено време. Умешач у овој парници Град

Панчево је оснивач туженог. У том периоду на снази је био Посебан колективни уговор за јавна предузећа у комуналној делатности на територији Србије („Службени гласник РС“ бр. 27/2015 од 18.03.2015. године који је ступио на снагу 26.03.2015. године) којим је у члану 65. утврђено да запослени има право на накнаду трошкова за исхрану у току рада у висини утврђеној општим актом и уговором о раду, а да се висина накнаде трошкова за исхрану у току рада са припадајућим порезима и доприносима утврђује дневно најмање у износу од 250,00 динара, као и Посебан колективни уговор за јавна и јавно комунална предузећа Града Панчева („Службени гласник РС“ бр. 59/2015-30 који је ступио на снагу 03.07.2015. године) којим је у члану 84. утврђено да запослени има право на накнаду трошкова за исхрану у току рада у висини утврђеној Посебним колективним уговором, овим уговором, општим актом код послодавца и уговором о раду, а да се висина накнаде трошкова за исхрану у току рада са припадајућим порезима и доприносима утврђује дневно најмање у висини од 250,00 динара. Тужени послодавац накнаду за исхрану у току рада запосленима, па и тужиоцу, није исплаћивао у складу са цитираним одредбама ових општих аката већ у нижем износу од 3.500,00 динара бруто за пуно радно време и то с позивом на одредбе Закона о привременом уређивању основица за обрачун и исплату плата, односно зарада и других јавних примања код корисника јавних средстава („Службени гласник РС“ бр. 116/2014 који је ступио на снагу 28.10.2014. године и почео да се примењује од 01.11.2014. године), а којим законом су се у циљу очувања финансијског система у РС и система плата и зарада у јавном сектору привремено уређивани основица, односно вредност радног часа, вредност бода и вредност основне зараде за обрачун и исплату плата постављених и запослених лица код корисника јавних средстава. Износи досуђени нижестепеним пресудама представљају разлику између тужиоцу исплаћених накнада на име исхране у току рада и припадајућих накнада према колективним уговорима важећим у утуженом периоду. Висина укупног потраживања тужиоца утврђена је на основу извештаја туженог у складу са којим је тужилац определио коначно постављен тужбени захтев.

Код овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су примењујући чланове 118. став 1. тачка 5. и 6, 246. став 1. и 2, 256-259. Закона о раду у вези члана 9. ст. 1. и 2. Закона о привременом уређивању основице за обрачун и исплату плата односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава, правила из одредбе члана 65. и 66. Посебног колективног уговора за јавна предузећа у комуналној делатности на територији Републике Србије и одредбе члана 80, 84 и 85. Посебног колективног уговора за јавна и јавно комунално предузеће града Панчева, оценио да тужилац основано потражује мање исплаћену накнаду трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора у складу са посебним колективним уговорима, да се правила из члана 4. Закона о привременом уређивању основица за обрачун и исплату плата односно зараде и других примања код корисника јавних средстава не односе на накнаду за исхрану у току рада и регрес за коришћење годишњег одмора, па је као основан усвојио постављен тужбени захтев.

Становиште нижестепених судава није правилно.

Одредбом члана 1. Закона о привременом уређивању основице за обрачун и исплату плата, односно зараде других сталних примања код корисника јавних средстава („Службени гласник РС“, број 116/14 – ступио на снагу 28.10.2014. године) прописано је да се овим законом привремено уређује основица, односно вредност

радног часа, вредност бода и вредност основне зараде, за обрачун и исплату плата, односно зарада као и других сталних примања изабраних, именованих, постављених и запослених лица као корисника јавних средстава са циљем очувања финансијског система у Републици Србији и система плате и зарада у јавном сектору. У члану 3. став 1. наведеног закона, прописано је да се у овом закону платом сматра зарада запосленог код корисника јавних средстава утврђен у складу са законом који уређује радне односе, односно плате изабраног, именованог и постављеног лица, запосленог код корисника јавних средстава утврђеног у складу са законом који уређује плату у државним органима, органима локалне власти, организацијама обавезног социјалног осигурања и јавним службама. У члану 4. истог закона, прописано је да су ништаве одредбе општег или појединачног акта којима се повећавају основице, коефицијенти и други елементи, односно уводе нови елементи на основу којих се повећава износ плате и других сталних примања код субјеката из члана 2. овог закона, донет за време примене овог закона.

Тужени је корисник буџетских средстава, па се на њега, осим поменутог закона, примењује и Закон о буџету и Закон о буџетском систему, па обавезе које преузима морају одговарати апропријацији која му је одобрена за ту намену у одговарајућој буџетској години (члан 54. Закона о буџетском систему).

Под зарадом се сматрају примања из радног односа као што је, између осталог, и накнада за исхрану у току рада, а што произлази из одредбе члана 105. Закона о раду, а појам зараде у складу са Законом о привременом уређивању основице за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава, подразумева зараду утврђену у складу са законом који уређује радне односе. Другачијим тумачењем појма зараде не би био испуњен циљ Закона о привременом уређивању основице за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава (члан 1), јер би то значило селективну примену закона, имајући у виду и да коефицијент за обрачун плате изабраних, именованих и постављених лица и запослених у складу са Законом о платама у државним органима и јавним службама, садржи и додатак на име накнаде за исхрану у току рада, на које се као и на запослене код туженог примењује Закон о привременом уређивању основица за обрачун и исплату плата, односно зараде и других сталних примања код корисника јавних средстава.

С обзиром да су правила из Закона о привременом уређивању основице за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава, Закона о буџету и Закона о буџетском систему императивне природе која се морају безусловно поштовати, без права да се у њима било шта мења, код буџетског финансирања плата код туженог није могуће применити корективно правило из члана 8. став 2. Закона о раду јер је управо законом одређен начин утврђивања основице за плате. Због тога и по схватању овог суда, одредбе Посебног колективног уговора, донете након ступања на снагу Закона о привременом уређивању основице за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава, ништаве су и као такве не могу да производе правно дејство (ПКУ не може бити супротан закону на основу члана 103. ЗОО у вези члана 240. Закона о раду) због чега су нижестепене пресуде преиначене и тужбени захтев тужиоца одбијен.

На основу члана 416. став 1. ЗПП одлучено је као у ставу другом изреке.

Према коначном успеху туженог у спору, применом чл. 153, 154. и 163. ЗПП туженом припада право на накнаду трошкова првостепеног, другостепеног и ревизијског поступка у укупном износу од 76.462,00 динара и то на име састава одговора на тужбу од стране адвоката 6.000,00 динара, заступања на два одржана рочишта по 7.500,00 динара, на име таксе на одговор на тужбу 2.118,00 динара, за састав жалбе 12.000,00 динара, таксе на жалбу и другостепену одлуку по 3.335,00 динара, за састав ревизије 18.000,00 динара, на име таксе на ревизију 6.670,00 динара и таксе на ревизијску одлуку 10.004,00 динара, све одмерено према важећој АТ и ТТ.

**Председник већа – судија
Бранка Дражић,с.р.**

**За тачност отправка
управитељ писарнице
Марина Антонић**